

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Moralske Tanker (DK)

Citation: Holberg, Ludvig: "Moralske Tanker", i Holberg, Ludvig: *Moralske Tanker*, udg. af F.J.Billeskov Jansen ; Jørgen Hunosøe , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1992, s. 381. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg13val-shoot-idm139659561809344/facsimile.pdf> (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Moralske Tanker

K.L. Rahbek udgav *Lud. Holbergs Udvalgte Skrifter* I.-XXI. Del 1804-14. Han lover i I, s. V-VI at medtage de stadig aktuelle partier af »Epistlerne, de moralske Tanker og Fablerne«, men der bliver i sidste del (s. 169-206) kun plads til Holbergs Fortale og Forberedelse til *Moralske Tanker* samt kapitlet om det historiske studium (III, 91).

Op igennem 19. århundrede får *Moralske Tanker* og Epistlerne kun langsomt en betydningsfuld plads i bedømmelsen af Holbergs forfatterskab. Tyskeren Robert Prutz viser i *Ludwig Holberg, sein Leben und seine Schriften* (Stuttgart und Augsburg 1857) kyndighed over for kilder til komedierne, men kan i *Moralske Tanker* ikke se andet end udvanding af de epigrammer der står over kapitlerne. Slavisten C.M. Smith går i sin lunerige monografi: *Om Holbergs Levnet og populære Skrifter* (1858) mærkeligt let henover *Moralske Tanker* og henviser »Læseren til Bogen selv, der er ikke mindre morsom end lærerig« (s. 290).

I sine beundringsværdige *Bidrag til den danske Litteraturs Historie* giver N.M. Petersen en kort, men indsigtfuld redegørelse for Holbergs grundtanker i *Moralske Tanker* og for hans religiøse forestillinger overhovedet (IV, 1858, 694-98, 749-56).

Først godt hundrede år efter Berlings sidste udgave af *Moralske Tanker* kom skriftet igen, 1859, i et kritisk optryk af A. Holbergs egen udgave. Det var et originalt initiativ af den unge litteraturhistoriker *Gotfred Rode*, som i fodnoter oversætter Holbergs latinske epigrammer m.m., samt i indholdsfortegnelsen sætter titler på kapitlerne. Udgaven blev ret godt modtaget i pressen (*Ehrencron-Müller* X, 325 f) men fik først efterhånden virkning i litteraturen omkring Holberg.

Man kunne forvente, at *Georg Brandes* med baggrund i Voltaires ånd og århundrede ville tage *Moralske Tankers* paradoksi til indtægt i sin *Ludvig Holberg. Et Festskrift* (1884). Men han finder kritikken gjort overflødig af udviklingen og fremdrager blot, i sit kapitel IV, Holbergs overgivne essay om ægteskabets fordærvende indflydelse på kvindernes skønhed (I, 171).

Julius Paludan sammenstillede i sin disputats, *Om Holbergs Niels Klim* (1878), udsagn hos Holberg og Montaigne, ligesom han i *Fransk-engelsk Indflydelse paa Danmarks Litteratur i Holbergs Tidsalder* (1913) mange steder belyser *Moralske Tanker*.

Oscar Hansen kalder, i *Filosofien i det 18. og 19. Aarhundrede* (I, 1897),